

Sygn. akt I ACa 567/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Józef Wąsik

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2023 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości A. P. (1), jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej przeciwko L. P.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną oraz zobowiązanie

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 19 października 2022 r. sygn. akt I C 1286/22

oddala apelację;

zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

eliminuje oczywistą niedokładność pisarską z komparycji tegoż wyroku Sądu Okręgowego przez wykreślenie słów (...).

Sygn. akt I A Ca 567/23

UZASADNIENIE

Powód Syndyk masy upadłości A. P. (1) w pozwie z dnia 29 kwietnia 2022 roku, wniósł o:

- uznanie za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości A. P. (1), w celu zaspokojenia wierzytelności zgłoszonych i uznanych w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec A. P. (1) jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej przez Sąd Rejonowy dla K. w K. VIII Wydział Gospodarczy pod sygn. akt (...) umowy darowizny dokonanej przez A. P. (1) **na rzecz pozwanej – L. P. w dniu 10 kwietnia 2019 roku**, zawartej w formie aktu notarialnego przed notariuszem R. K., Rep. (...) której przedmiotem była nieruchomość, objęta księgą wieczystą prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla K. w K. IV Wydział Ksiąg Wieczystych o numerze (...) tj. lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość nr (...) położony w budynku nr (...) przy ul. (...) w K. o powierzchni użytkowej 43,13 m² z przynależnościami wraz z przysługującym mu ułamkowym udziałem 71/10000 części w nieruchomości wspólnej, który stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali.

-zobowiązanie pozwanej do przekazania do masy upadłości nieruchomości, wobec uznania przedmiotowej umowy darowizny za bezskuteczną, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku natomiast w przypadku, gdyby wydanie nieruchomości w naturze okazało się niemożliwe powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz

powoda kwoty 340.100,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wytoczenia niniejszego powództwa do dnia zapłaty. Powołał się na art. 132 ust. 1 w zw. z art. 491(2) ust. 1 Prawa upadłościowego zgodnie z którym syndyk może wytoczyć powództwo dotyczące bezskuteczności czynności upadłego.

Powód wskazał, że **w dniu 10 kwietnia 2019 roku upadła A. P. (1) dokonała na rzecz swojej matki (pozwanej) darowizny nieruchomości**. W ocenie powoda w dacie dokonania darowizny prowadzona przez A. P. (1) działalność gospodarcza nie była rentowna, o czym świadczy fakt, iż posiadała ona wymagalne i nieuregulowane zobowiązania (niektóre z roku 2017 i 2018), a jednocześnie nie posiadała środków na ich zaspokojenie. Zawarcie przedmiotowej umowy darowizny zostało dokonane z pokrzywdzeniem wierzycieli, upadła bowiem nie uzyskała żadnego ekwiwalentu, który mógłby zostać przeznaczony na zaspokojenie wierzycieli.

W dalszej kolejności powód podał, iż uznanie przez tut. Sąd skarżonej przez powoda czynności za bezskuteczną na podstawie art. 527 k.c. w zw. z art. 131 Prawa upadłościowego rodzi po stronie powoda roszczenie o przekazanie do masy upadłości rzeczy stanowiącej przedmiot owej czynności. W konsekwencji powód w pkt. 2 petitum pozwu wniósł o zobowiązanie pozwanej do przekazania nieruchomości do masy upadłości w terminie 14 dni od uprawomocnienia się orzeczenia. Niezależnie od powyższego, na wypadek uznania przez tut. Sąd, iż przekazanie nieruchomości w naturze jest niemożliwe, powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 340.100,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wytoczenia niniejszego powództwa do dnia zapłaty, stanowiącej równowartość nieruchomości z daty dokonania zaskarżonej czynności.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości. Podawała, iż w przedmiotowej sprawie w sferze materialnoprawnej zastosowanie powinny wyłącznie przepisy kodeksu cywilnego. Materialnoprawnymi przesłankami uznania za bezskuteczną względem powoda czynności prawnej dłużnika w sprawach objętych hipoteką art. 531 § 1 k.c. są zgodnie z art. 527 § 1 k.c. W przedmiotowej sprawie przesłanki tych norm nie zostały wykazane, zaś art. 528 k.c. regulujący odpowiedzialność przysporzeń bezpłatnych nie odnosi się domniemań, ale ogranicza do obrony pozwanej do wypadków gdy do pokrzywdzenia wierzycieli nie doszło lub dłużnik nie miał świadomości pokrzywdzenia wierzycieli.

Pozwana podawała, iż dla oceny niniejszej sprawy znaczenie drugorzędne ma stan niewypłacalności jaki powstał u A. P. (1) w 2021 roku - dwa lata po czynności. Sam fakt upadłości konsumenckiej nie ma znaczenia dla ewentualnego pokrzywdzenia wierzycieli, zaś po stronie powodowej leży obowiązek wykazania niewypłacalności powstałej na skutek zaskarżonej czynności a więc w dniu 10 kwietnia 2019 roku. Powyższemu obowiązkowi powód nie sprostał.

Pozwana w dalszej kolejności wskazała, iż w roku 2019 firma (...) przynosiła dochody, zaś zobowiązania nawet jeżeli częściowo opóźnione były obsługiwane. Wobec czego darowizna nie miała żadnego wpływu na funkcjonowanie działalności gospodarczej. W okresie od dnia 10 kwietnia 2019 do czerwca 2021 na rachunek bankowy A. P. (1) wpłacone zostały środki w łącznej wysokości 3 084 839,50. W roku 2019 roku firma osiągnęła obroty w wysokości 2 757 195,96 zł (średnio ponad 200.000 zł miesięcznie), zatrudniała 11 pracowników i posiadała środki trwałe o wartości blisko 260.000 zł, ponadto na bieżąco realizowane były zlecenia transportowe, wypłacane wynagrodzenia, opłacane podatki i składki ZUS.

Firma posiadała do dyspozycji także leasingowane środki transportowe opłacając regularnie opłaty leasingowe. W ocenie pozwanej niewypłacalność A. P. (1) **nie powstała zatem w 2019 roku i nie była związana z darowizną. Niewypłacalność ta powstała bowiem w 2020 roku na skutek pandemii Covid - 19.**

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z 19.10.2022r orzekł, że:

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości Pani A. P. (1), w celu zaspokojenia wierzytelności zgłoszonych i uznanych w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec A. P. (1) jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej przez Sąd Rejonowy dla K. w K. VIII Wydział Gospodarczy pod sygn. akt (...) umowę darowizny dokonaną przez A. P. (1) na rzecz Pozwanej - L. P. w dniu 10 kwietnia 2019 roku, zawartą w formie aktu notarialnego przed notariuszem R. K., Rep. (...) której przedmiotem była nieruchomość, objęta księgą wieczystą

prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla K. w K. IV Wydział Ksiąg Wieczystych o numerze (...), tj. lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość nr (...) położony w budynku nr (...) przy ul. (...) w K. o powierzchni użytkowej wraz z przynależnościami 46,27 m2 wraz z przysługującym mu ułamkowym udziałem 71/10000 części w nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali,

2. zobowiązuje pozwaną L. P. do przekazania do masy upadłości nieruchomości opisaną w pkt. 1 wyroku, wobec uznania w/w umowy darowizny za bezskuteczną, w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się wyroku,

3. zasądza od pozwanej L. P. na rzecz powoda P. K. - Syndyka Masy Upadłości A. P. (1) kwotę 10.817 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania,

4. nakazuje ściągnąć od pozwanej L. P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 17.005 zł (siedemnaście tysięcy pięć złotych) tytułem opłaty sądowej, od uiszczenia której powód był zwolniony.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 kwietnia 2019 roku A. P. (1) zawarła ze swoją matką (pозwaną) umowę darowizny w formie aktu notarialnego przed notariuszem R. K. prowadzącym Kancelarię Notarialną w T. przy ulicy (...) Rep. (...) numer (...) na mocy, której A. P. (1) darowała pozwanej prawo własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny numer (...), znajdujący się na drugiej kondygnacji w budynku położonym w K. przy ulicy (...) objętej księgą wieczystą nr (...) wraz z udziałem wynoszącym 71/10000 części nieruchomości wspólnej, który stanowi grunt objęty księgą wieczystą o numerze (...) oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do właścicieli lokali.

Powódka została ujawniona jako właściciel w księdze wieczystej założonej dla przedmiotowej nieruchomości. Wartość rynkowa prawa własności do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) przy ul. (...) w K. według stanu oraz cen na dzień zawarcia umowy darowizny wynosiła 340 100 zł.

W 21 stycznia 2021 roku A. P. (1) złożyła do Sądu Rejonowego dla K. w K., Wydziału VIII Gospodarczego dla spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych wnioski o ogłoszenie jej upadłości jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. W uzasadnieniu podała, iż jest niewypłacalna, a niewypłacalność ma charakter trwały. W skład majątku dłużniczki na dzień złożenia wniosku wchodził jedynie telefon komórkowy o wartości 399 zł.

Ponadto we wniosku wskazała, że jej położenie zaczęło się pogarszać od jesieni 2018 roku. Wówczas nastąpił nagły wzrost cen paliw, przy jednoczesnej niezmiętej cenie frachtów, co znalazło odzwierciedlenie w drastycznym obniżeniu dochodów z działalności gospodarczej. Powyższe zmusiło dłużniczkę do wystąpienia o pomoc finansową do rodziców, którzy wspomogli ją w uregulowaniu bieżących zobowiązań. Wraz z początkiem 2019 roku miały miejsce kolejne wydarzenia, które negatywnie wpłynęły na kondycję działalności gospodarczej prowadzonej przez dłużniczkę. Wtedy to opłaty drogowe w Niemczech zostały podniesione o 40%, co w znacznym stopniu rzutowało na rentowność oraz płynność finansowo przedsiębiorstwa. Powyższe problemy spotęgował typowy dla okresu noworocznego spadek obrotów. W tym czasie pojazdy wracają do rodzimych krajów, nie realizując dostaw, zaś fabryki zmniejszają aktywność produkcyjną, co pogłębia spadek zlecanych usług spedycyjnych. W tym czasie powstała większość zobowiązań dłużniczki wobec podmiotów zajmujących się obrotem paliwami. W kolejnych miesiącach braku rentowności wystąpiły problemy z bieżącym zaspokajaniem kredytobiorców, leasingodawców, a także Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wraz z wnioskiem o upadłość dłużniczka złożyła oświadczenie o prawdziwości danych wskazanych we wniosku o ogłoszenie upadłości pod rygorem odpowiedzialności karnej.

Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2021 roku sprawie o sygn. akt (...) Sąd Rejonowy dla K. w K.VIII Wydział Gospodarczy, do spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych, ogłosił upadłość dłużniczki A. P. (1) jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej oraz wyznaczył syndyka masy upadłości w osobie P. K..

W dniu 1 października 2021 roku Syndyk masy upadłości A. P. (1) na podstawie doręczonych przez Sędziego – Komisarza zgłoszeń wierzytelności sporządził listę wierzytelności. Suma wszystkich uznanych wierzytelności umieszczonych na liście wynosiła **1 141 793, 83 zł**. Były nimi m.in.:

a) wierzytelności przysługujące (...). (...) sp. z o.o. objęte ((...)) na kwotę 5742,42 zł wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego dla K. w K.V Wydział Gospodarczy z dnia 21 października 2020 roku, sygn. akt (...) zgodnie z którym od upadłej na rzecz w/w wierzyciela została zasądzona kwota 4.099,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonych m. in. od kwoty 3.615,09 zł **od dnia 9 marca 2019 roku** oraz od kwoty 1.180,80 zł od dnia 22 marca 2019 roku,

b) wierzytelności przysługujące (...) S.A. objęte ((...)) na kwotę 33345,17 zł, zgłoszone wierzytelności obejmowały m. in. kwotę 4.165,00 zł wymagalną w dniu 26 lutego 2019 roku oraz kwotę 6.073,00 zł wymagalną w dniu 8 marca 2019 roku,

c) wierzytelności przysługujące (...) S.A. objęte ((...)) na kwotę 52 958,13 zł - zgłoszone wierzytelności stanowiły należności objęte: nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 października 2019 roku wydanym przez Sąd Rejonowy w P. V Wydział Gospodarczy, sygn. akt (...) w kwocie 37.283,39 zł wymagalne w lutym i w marcu 2019 roku oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w P. V Wydział Gospodarczy z dnia 4 marca 2021 roku, sygn. akt (...) w kwocie 5.935,69 euro wymagalnej **w lutym 2019 roku oraz 2.663,12 euro wymagalnej w marcu 2019 roku,**

d) Wierzytelności wobec (...) (...) objęta ((...)) na łączną kwotę 52.958,13 zł i wynikająca m. in. z faktur VAT wystawionych w okresie maj-lipiec 2018 roku i **wymagalnych w okresie czerwiec – lipiec 2018 roku;**

e) wierzytelności wobec(...), objęta ((...)) na łączną kwotę 53.564,21 zł, wynikająca m.in. z faktur **wymagalnych w marcu 2019 roku oraz kwietniu 2019 roku;**

f) wierzytelności przysługujące (...) objęta ((...)) - wszystkie zgłoszone wierzytelności w zakresie należności głównych w zakresie kwoty 11.564,71 euro wynikającej z faktur VAT **wymagalnych w październiku i listopadzie 2017 roku;**

g) wierzytelności wobec (...) Bank (...) S.A., objęta (...) na łączną kwotę 66.374,81 zł, wynikająca m. in. z umowy pożyczki **z dnia 15 października 2018 roku** (kwot; 23.323,57 zł); z umowy pożyczki z dnia 03 kwietnia 2017 roku (kwota 19.962,70 zł) oraz umowy pożyczki z dnia 09 grudnia 2016 roku (kwota 18.253,54 zł);

h) wierzytelności wobec (...) S.A., objęta ((...)) na łączną kwotę 159.832,71 zł i wynikając z umowy kredytu z dnia **09 lipca 2016 roku;**

i) wierzytelności wobec Gminy Miejskiej K., objęta ((...)) na łączną kwotę 6.610,98 i wynikająca m. in. **z podatku od środków transportowych za rok 2019;**

j) wierzytelności wobec (...) S.A. z siedzibą w Ł., objęta ((...)) na łączną kwotę 182.337,54 2 i wynikająca z umowy leasingu zawartej przez upadłą **w maju 2018 roku;**

W dniu 3 sierpnia 2018 roku pomiędzy A. P. (1) a (...) S.A. z siedzibą w W. został zawarty Aneks do umowy kredytu w rachunku bieżącym nr (...) na mocy którego została podwyższona kwota kredytu o 6700 zł do łącznej kwoty 71 500 zł. W dniu 28 listopada 2019 roku pomiędzy A. P. (1) a (...) S.A. z siedzibą w W. został zawarty Aneks do umowy kredytu w rachunku bieżącym (...) na mocy którego została podwyższona kwota kredytu o 28 500 zł do łącznej kwoty 100 000 zł. Następnie w dniu 24 stycznia 2020 roku pomiędzy A. P. (1) a (...) S.A. z siedzibą w W. został zawarty Aneks do umowy kredytu w rachunku bieżącym nr (...) na mocy którego została podwyższona kredytu 50 000 zł do łącznej kwoty 150 000 zł.

W dniu 15 lipca 2019 roku pomiędzy (...) z siedzibą w W. a A. P. (1) została zawarta ugoda pozasądowa na mocy której A. P. (1) zobowiązała się do spłaty na rzecz (...) z siedzibą w W. kwoty zadłużenia 13 064,71 EUR wraz z odsetkami

należnymi w 29 ratach. Przedmiotowe należności wynikały z faktur VAT z terminami wymagalności z dni: 15.10.2017r., 31.10.2017r., 15.11.2017 r., 30.11.2017 r.

Pomiędzy E. O. oraz (...) (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. a A. P. (1) zostało zawarte porozumienie w przedmiocie spłaty długu. W stosunku do E. O. zadłużenie A. P. (1) wynosiło 6585,89 EUR i wynikało **z faktur VAT z dat: 15.02.2019 r., 28.02.2019r., natomiast zadłużenia wobec (...) (...) Sp. z o.o. wyniosło 690,70 zł i wynikało z faktur z dat: 28.02.2019r., 28.02.2019r.** Dłużniczka zobowiązała się do spłaty zadłużenia zgodnie z harmonogramem zamieszczonym w treści porozumienia.

Jedynym aktywem netto A. P. w chwili zawarcia umowy darowizny w dniu 10 kwietnia 2019 roku (Rep (...)) była nieruchomość nabyta przez pozwaną znajdującą się przy ul. (...) w K.. Pismem z dnia 10 grudnia 2021 roku powód skierował do pozwanej ostateczne wezwanie do przekazania przedmiotowej nieruchomości do masy upadłości. Pozwana początkowo wyrażała chęć zwrotu mieszkania, następnie w piśmie z dnia 11 kwietnia 2022 roku złożyła powodowi propozycję zwrotu równowartości nieruchomości do masy upadłości w trybie art. 134 ust.1 Prawa Upadłościowego. Ostatecznie ani nieruchomość ani też kwota jej równowartości nie zostały przekazane do masy upadłości.

A. P. (1) w 2003 roku nabyła prawo własności nieruchomości znajdującej się przy ul. (...) w K.. Od tamtej chwili zamieszkiwała w przedmiotowej nieruchomości. Po zawarciu umowy darowizny z dnia 10 kwietnia 2019 roku, Rep (...) na mocy której przeniosła przedmiotową nieruchomość na jej rzecz jej matki (powódki), zamieszkała ona ze swoim partnerem w T..

A. P. (1) rozpoczęła prowadzenie działalności transportowej w 2016 roku; początkowo w działalności wykorzystywany był jeden ciągnik samochodowy; w następnych latach było ich siedem oraz trzy naczepy. Pięć ciągników oraz 3 naczepy były leasingowane. Działalność początkowo przynosiła zyski, natomiast w 2020 roku doszło do jej likwidacji wobec braku rentowności. W prowadzonej przez A. P. (1) działalności zatrudnionych było 11 pracowników. Miesięczne koszty utrzymania działalności kształtowały się na poziomie 250 000 zł. Działalność utrzymywana była głównie ze zleceń, które były wypłacane po 2 miesiącach od czasu ich realizacji. W czasie pandemii działalność została zasilona rządowym dofinansowaniem w kwocie 136 000 zł. Po zakończeniu działalności leasingowane samochody wróciły do leasingodawców, pozostałe traktory i naczepy zostały sprzedane.

Dowód: zeznania świadka A. P. (1) (k.256); zeznania świadka M. M. (k.258).

Sąd uwzględnił częściowo zeznania A. P. (1) w zakresie w jakim wskazywała ona na specyfikę prowadzonej działalności gospodarczej, ilości zaciąganych zobowiązań oraz rodzaju zaciąganych zobowiązań. Sąd nie uwzględnił natomiast zeznań świadka A. P. (1) w zakresie w jakim wskazywała ona to, iż darowała swojej matce – powódce mieszkanie chcąc tym samym wyrazić jej wdzięczność za wieloletnie wsparcie oraz umożliwić powódce uzyskanie dodatkowego dochodu z czynszu najmu. Zeznania te nie korespondowały z resztą materiału dowodowego z którego to jednoznacznie wynika, iż nieruchomość została darowana powódce, wobec świadomości dłużniczki A. P. (1) co do złej sytuacji finansowej prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, a także tego, iż nieruchomość stanowiła jej jedyny istotny składnik majątkowy. W powyższym zakresie nie zasługiwały również na uwzględnienie zeznania powódki.

Sąd również nie dał wiary zeznaniom świadka A. P. (1) w zakresie w jakim wskazywała, iż dopiero na skutek pandemii spadły obroty w prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Przedsiębiorstwo transportowe prowadzone przez A. P. (2) było już wcześniej w złej kondycji finansowej, co potwierdza całość materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie.

Sąd również nie dał wiary zeznaniom świadka M. M. w zakresie w jakim wskazywał na to, iż prowadzone przez A. P. (1) przedsiębiorstwo transportowe w 2019 roku miało bardzo dobrą kondycję finansową. Powyższe zeznania nie korespondują bowiem z resztą materiału dowodowego, ponadto świadek w trakcie zeznań przyznał, iż nie zajmował się księgowością firmy, zatem nie miał informacji co jej rentowności.

Sąd pominął na zasadzie art. 235 2 § 1 pkt. 3 k.p.c. dowody w postaci historii rachunku, wydruku z operacji bankowych oraz zestawienia ksiąg przychodów i rozchodów działalności prowadzonej przez A. P. (1), a także wykazu środków trwałych, listy płac pracowników A. P. (1), albowiem przedmiotowe dokumenty nie były istotne dla rozstrzygnięcia w sprawie, gdyż z pozostałego materiału dowodowego wynikało, iż upadła w dacie dokonania darowizny posiadała szereg innych zobowiązań, które, mimo ich wymagalności i braku sporności, nie zostały przez dłużniczkę nigdy uregulowane.

Sąd przeprowadził następujące rozważania prawne:

Powód Syndyk masy upadłości upadłości A. P. (1) w pozwie z dnia 29 kwietnia 2022 roku domagał się uznania za bezskuteczną umowy w stosunku do masy upadłości dłużniczki Pani A. P. (1), osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej umowy darowizny z dnia 10 kwietnia 2019 roku, Rep.(...)powołując się na przepisy art. 131 i 134 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe oraz art. 527 -534 k.c. Ponadto domagał się on zobowiązania pozwanej do przekazania do masy upadłości nieruchomości, wobec uznania przedmiotowej umowy darowizny za bezskuteczną, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Artykuł 131 ustawy Prawo upadłościowe nakazuje w sprawach nieregulowanych przepisami art. 127–130a tej ustawy do zaskarżania czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli, odpowiednio stosować przepisy art. 132–134 Prawa upadłościowego oraz przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w przypadku niewypłacalności dłużnika. Zauważyć należy, że czynności prawne dokonane przez upadłego z pokrzywdzeniem wierzycieli, w okresie wcześniejszym niż w ciągu roku przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, nie są czynnościami bezskutecznymi z mocy prawa. Wobec takich czynności syndyk może właśnie na podstawie art. 131 Prawa upadłościowego skorzystać z instytucji skargi pauliańskiej, określonej w art. 527 k.c., wnosząc pozew o uznanie tych czynności za bezskuteczne wobec masy upadłości (tak m.in. D. Chrapoński Prawo upadłościowe i naprawcze, red. A. Witosz, 2010, s. 296). Zgodnie z art. 132 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe powództwo o uznanie czynności za bezskuteczną może wytoczyć syndyk. Nie można żądać uznania czynności za bezskuteczną po upływie dwóch lat od dnia ogłoszenia upadłości, chyba że na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego uprawnienie to wygasło wcześniej.

Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2021 roku sprawie o sygn. akt (...) Sąd Rejonowy dla K.w K. VIII Wydział Gospodarczy, do spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych, ogłosił upadłość dłużniczki A. P. (1) jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej oraz wyznaczył syndyka masy upadłości w osobie P. K.. Natomiast w dniu 29 kwietnia 2022 roku wniesiony został pozew w niniejszej sprawie, nie upłynął również 5 – letni termin o którym mowa w art. 534 k.c., co oznacza, że powództwo wniesione zostało w przewidzianym art. 132 ustawy Prawo upadłościowe terminie, zaś syndyk posiada legitymację procesową do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie.

Zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Zgodnie z art. 528 k.c., jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Natomiast art. 529 k.c. stanowi, że jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Na podstawie przepisu art. 527 § 1 k.c. można wyróżnić następujące przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej: 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności; 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią; 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika; 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia

wierzyciela; 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią; 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Dla zastosowania skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia co do zasady – zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. – obciąża wierzyciela, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika. Należy jednak podkreślić, że jeżeli pozwany kwestionuje swoją odpowiedzialność, to w tym zakresie ciężar dowodu spoczywa na nim. Dodatkowo na pozwanym spoczywa obowiązek dowodu w sytuacji, gdy chce obalić domniemania wynikające z przepisów.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie wszystkie przesłanki warunkujące zastosowanie ochrony wierzyciela przewidzianej w instytucji skargi pauliańskiej zaistniały kumulatywnie i zostały spełnione. Bez wątpliwości stronie powodowej przysługują wierzytelności. Syndyk w toku postępowania nie musiał wykazywać w żądaniu pozwu, jakie wierzytelności mają być zaspokojone albowiem w postępowaniu upadłościowym syndyk ma dążyć do zaspokojenia wszystkich wierzycieli.

Odnośnie przesłanki dokonania czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli, nie budzi wątpliwości Sądu, iż w niniejszej sprawie została ona spełniona. Wskazać należy, iż przedmiotowa nieruchomości stanowiła jedyny składnik majątku upadłej, która mogłaby przeznaczyć na zaspokojenie wierzycieli, a którego dłużniczka wyzbyła się doprowadzając do stanu, w którym wierzyciele nie mają żadnych szans na zaspokojenie wierzytelności w toku postępowania upadłościowego prowadzonego wobec upadłej.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie jednoznacznie wynika, iż problemy finansowe upadłej rozpoczęły się przed zawarciem umowy darowizny. Dłużniczka miała bowiem wiele niuregulowanych zobowiązań związanych z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą. Jak wynika z listy wierzytelności sporządzonej przez syndyka powstałymi i wymagalności wobec A. P. (1) przed umową darowizny z dnia 10 kwietnia 2019 roku (Rep (...)) były:

a) Wierzytelności przysługujące (...). (...) sp. z o.o. (...) - wymagalne w marcu 2019 roku, na co wskazuje treść wyroku Sądu Rejonowego dla K.w K. V Wydział Gospodarczy z dnia 21 października 2020 roku, sygn. akt (...) zgodnie z którym od upadłej na rzecz w/w wierzyciela została zasądzona kwota 4.099,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonych m. in. od kwoty 3.615,09 zł od dnia 09 marca 2019 roku oraz od kwoty 1.180,80 zł od dnia 22 marca 2019 roku,

b) Wierzytelności przysługujące (...) S.A. (...) - zgłoszone wierzytelności obejmowały m. in. kwotę 4.165,00 zł wymagalną w dniu 26 lutego 2019 roku oraz kwotę 6.073,00 zł wymagalną w dniu 08 marca 2019 roku,

c) Wierzytelności przysługujące (...) S.A. (...) - zgłoszone wierzytelności stanowiły należności objęte: nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 października 2019 roku wydanym przez Sąd Rejonowy w P.V Wydział Gospodarczy, sygn. akt (...) w kwocie 37.283,39 zł wymagalne w lutym i w marcu 2019 roku oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w P.V Wydział Gospodarczy z dnia 4 marca 2021 roku, sygn. akt (...) w kwocie 5.935,69 euro wymagalne w lutym 2019 roku oraz 2.663,12 euro wymagalne w marcu 2019 roku,

d) Wierzytelność wobec (...) +(...) objęta (...) na łączną kwotę 52.958,13 zł i wynikająca m. in. z faktur VAT wystawionych w okresie maj-lipiec 2018 roku i wymagalnych w okresie czerwiec – lipiec 2018 rok;

e) Wierzytelności przysługujące (...). (...) sp. z o.o. (...) - wymagalna w marcu 2019 roku, na co wskazuje treść wyroku Sądu Rejonowego dla K.w K. V Wydział Gospodarczy z dnia 21 października 2020 roku, sygn. akt (...) zgodnie z którym od upadłej na rzecz w/w wierzyciela została zasądzona kwota 4.099,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonych m. in. od kwoty 3.615,09 zł od dnia 9 marca 2019 roku oraz od kwoty 1.180,80 zł od dnia 22 marca 2019 roku;

f) Wierzytelności przysługujące (...) ((...)) - wszystkie zgłoszone wierzytelności w zakresie należności głównych w zakresie kwoty 11.564,71 euro (52.390,45 zł) wynikały z faktur VAT wymagalnych w październiku i listopadzie 2017 roku.

g) Wierzytelność wobec E. O., objęta ((...)) na łączną kwotę 53.564,21 zł, wynikająca m.in. z faktur wymagalnych w marcu 2019 roku oraz kwietniu 2019 roku;

Mając na względzie powyższe w ocenie w ocenie Sądu upadła w chwili zawarcia umowy darowizny dłużniczka była już niewypłacalna w rozumieniu art. 527 § 2 k.c., co znalazło odzwierciedlenie w materiale dowodowym. Nie ma przy tym znaczenia ewentualna ocena zdolności kredytowej dokonywana przez Banki w latach 2018-2020 przy zawieraniu przez nią aneksów do umów kredytowych. Zawierane przez dłużniczkę aneksy powiększały bowiem kwotę jej zobowiązania, wobec Banku, ponadto Banki dokonywały oceny zdolności kredytowej dłużniczki na podstawie nieznanymi kryteriów, których nie można uznać za miarodajne przy ocenie przesłanek skargi pauliańskiej. Podobnie również ocenić dowód z dokumentu w postaci porozumień z E. B. oraz (...), porozumienia te zostały bowiem zawarte przez dłużniczkę po dokonaniu darowizny na rzecz jej matki, wobec czego w dacie zawartej umowy darowizny terminy płatności wierzytelności nie uległy modyfikacji. Ponadto ustalony w porozumieniach harmonogram płatności nie został dotrzymany, o czym świadczy fakt zgłoszenia wierzytelności w toku postępowania upadłościowego.

Sąd podkreślił, iż okoliczność co do niewypłacalności dłużniczki A. P. (1) w chwili zawarcia umowy darowizny została przez nią przyznana we wniosku o ogłoszenie upadłości. W uzasadnieniu przedmiotowego wniosku wskazała ona bowiem, iż **jej położenie zaczęło się pogarszać od jesieni 2018 roku, z uwagi na nagły wzrost cen paliw, przy jednoczesnej niezmienionej cenie frachtów, co znalazło odzwierciedlenie w drastycznym obniżeniu dochodów z działalności gospodarczej.** Powyższe zmusiło dłużniczkę do wystąpienia o pomoc finansową do rodziców, którzy wspomagali ją finansowo w uregulowaniu bieżących zobowiązań.

W dalszej kolejności dłużniczka podała, iż **wraz z początkiem 2019 roku miały miejsce kolejne wydarzenia, które negatywnie wpłynęły na kondycję prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Wtedy to opłaty drogowe w Niemczech zostały podniesione o 40%, co w znacznym stopniu rzutowało na rentowność oraz płynność finansowo przedsiębiorstwa. W kolejnych miesiącach wobec braku rentowności wystąpiły problemy z bieżącym zaspokajaniem kredytobiorców, leasingodawców, a także Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.**

Dłużniczka zatem sama przyznała, iż jej problemy finansowe rozpoczęły się przed zawarciem umowy darowizny z jej matką. Miała ona bowiem wiele nieuregulowanych zobowiązań finansowych co też zmusiło ją do korzystania z pomocy finansowej swoich rodziców.

Podkreślić jednocześnie należy, iż dłużniczka złożyła oświadczenie o prawdziwości danych wskazanych we wniosku o ogłoszenie upadłości pod rygorem odpowiedzialności karnej, zatem też w ocenie Sądu wskazywane przez nią okoliczności w przedmiotowym wniosku należało w całości uwzględnić. Jednocześnie w toku postępowania nie zostały wykazane żadne przekonujące przyczyny, które mogłyby uzasadnić, przekazanie przez dłużniczkę na rzecz jej matki (powódki) jedynego wartościowego składnika majątkowego w momencie kiedy na dłużniczkę ciążyły liczne zobowiązania finansowe. Przede wszystkim nie zasługiwały na uwzględnienie zeznania powódki co do tego, iż córka darowała jej nieruchomości chcąc tym samym wyrazić jej wdzięczność za wieloletnie wsparcie oraz umożliwić powódce uzyskanie dodatkowego dochodu z czynszu najmu. Zeznania te nie korespondowały bowiem z resztą materiału dowodowego w sprawie. Najbardziej logicznym oraz zgodnym z doświadczeniem życiowym powodem, dla której upadła zawarła przedmiotową umowę darowizny, w sytuacji w jakie ówczesnie się znajdowała, jest próba utrudnienia lub uniemożliwienia egzekucji z darowanej nieruchomości.

Nie ma ponadto wątpliwości, iż poprzez zawarcie umowy darowizny sytuacja majątkowa dłużniczki uległa znacznemu pogorszeniu, a biorąc pod uwagę fakt, iż był to jedyny posiadający istotną wartość majątku zaspokojenie wielu wierzycieli upadłej stało się skutkiem tej czynności prawnie niemożliwe.

Wobec powyższego w przedmiotowej sprawie została spełniona przesłanka zastosowania domniemania z przepisu art.529 k.c., iż dłużniczka działa z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli. Pozwana w toku postępowania nie przedstawiła żadnych dowodów, za pomocą, których powyższe domniemanie powinno być obalone, ograniczając się jedynie do przedstawienia twierdzeń, które nie znajdują oparcia w materiale dowodowym. Sąd zauważa ponadto, że zgodnie z przepisem art. 530 k.c. przepisy dotyczące ochrony wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika stosuje się odpowiednio, gdy dłużnik działał z zamiarem pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli.

Reasumując, przesłanki, od zaistnienia których uzależnione jest skorzystanie przez wierzyciela z instytucji skargi pauliańskiej, zostały łącznie spełnione. Wskutek zawarcia umowy darowizny z dnia 10 kwietnia 2019 roku przez A. P. (1) z pokrzywdzeniem wierzycieli (która chwili zawarcia umowy darowizny była niewypłacalna, w związku z czym domniemywa się, iż działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli), pozwana L. P. korzyść majątkową bezpłatnie, w związku z czym powód mógł żądać uznania powyższej czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości A. L., chociażby pozwana nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Wobec powyższego, na zasadzie powołanych wyżej przepisów, Sąd orzekł jak w pkt .1 sentencji wyroku.

Zgodnie z art. 134 prawa upadłościowego jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub została uznana za bezskuteczną, to, co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, a jeżeli przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości wpłaca się równowartość w pieniądzu. W przedmiotowej sprawie pozwana nadal pozostaje właścicielką nieruchomości objętej umową darowizny z dnia 10 kwietnia 2019 roku. Zatem też Sąd w pkt 2 sentencji wyroku zobowiązał L. P. do przekazania do masy upadłości nieruchomości opisanej w pkt. 1 wyroku wobec uznania umowy darowizny z dnia 10 kwietnia 2019 roku za bezskuteczną.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w pkt. 3 sentencji wyroku w oparciu o art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. W pkt. III wyroku Sąd nakazał ściągnięcie na rzecz Skarbu Państwa – kasy Sądu Okręgowego w Krakowie od pozwanej jako przegrywającej niniejszy proces kwotę 17 005 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu od uiszczenia której strona powodowa była zwolniona.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana, zarzucając:

1/ naruszenie przepisów postępowania:

a/ art. 233 § 1 kpc poprzez błędną, błędną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego w zakresie:

- zeznań św. A. P. (1) co do motywów dokonania darowizny;

- listy wierzytelności sporządzonej przez Syndyka oraz ugód w sprawie odroczenia terminów płatności, co doprowadziło do błędnego ustalenia, że wierzytelności objęte punktami a-g były realne i wymagalne;

- aneksów do umów kredytowych zawartych przez dłużniczkę w latach 1918-1920 poprzez uznanie, że dokumenty te nie mogą stanowić dowodu na dobrą sytuację finansową dłużniczki, mimo pozytywnej oceny zdolności kredytowej przez banki z uwagi na fakt, iż na mocy aneksów zobowiązania dłużniczki powiększyły się, podczas gdy mimo zaciągnięcia zobowiązań w tym zakresie wierzytelności wynikające z umów kredytu w dniu zawarcia umowy darowizny były w dalszym ciągu obsługiwane i spłacane na bieżąco, co doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych w tym zakresie;

- co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia art. 527 §1-3 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że:

- to na skutek zawarcia umowy darowizny z dnia 10 kwietnia 2019r. dłużniczka A. P. (1) stała się niewypłacalna, a w konsekwencji uznanie za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości umowy darowizny z dnia 10 kwietnia 2019r., pomimo braku spełnienia przesłanek skargi pauliańskiej;

- wobec zawarcia umowy darowizny w dniu 10 kwietnia 2019r. doszło do pokrzywdzenia wierzycieli dłużnika, podczas gdy powód nie zdołał wykazać bezpośredniego związku przyczynowego pomiędzy czynnością zawarcia umowy darowizny, a niewypłacalnością dłużnika;

b) art. 235 2 §2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez brak przeprowadzenia dowodu z historii rachunku, wydruku z operacji bankowych oraz zestawienia ksiąg przychodów i rozchodów działalności prowadzonej przez A. P. (1), wykazu środków trwałych, listy płac pracowników, podczas gdy dowody te były istotne dla ustalenia rzeczywistej sytuacji finansowej A. P. (1) w chwili zawarcia umowy darowizny w dniu 10.04.2019r. Rep. (...) przy jednoczesnym braku wydania postanowienia o pominięciu tych dowodów, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych, że w chwili zawarcia umowy darowizny A. P. (1) była niewypłacalna, podczas gdy w chwili dokonania darowizny A. P. (1) posiadała środki finansowe wystarczające na zaspokojenie wierzycieli pomimo dokonania zaskarżonej czynności;

- co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia art. 529 k.c. w zw. z art. 530 k.c. poprzez ich zastosowanie i nieuzasadnione przyjęcie domniemań z nich wynikających, że w chwili dokonania darowizny A. P. (1) działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, podczas gdy na dzień 10.04.2019r. A. P. (1) nie była niewypłacalna jak i nie stała się niewypłacalna wskutek dokonania tej czynności;

c) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez błędne przyjęcie, że powód w dostateczny sposób udowodnił, że dłużnik A. P. (1) działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli oraz, że wskutek zawarcia umowy darowizny w dniu 10.04.2019r. Rep. (...) stała się niewypłacalna, co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych w tym zakresie;

W oparciu o tak sformułowane zarzuty wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje. Nadto wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z historii rachunku, wydruku z operacji bankowych oraz zestawienia ksiąg przychodów i rozchodów działalności prowadzonej przez A. P. (1), wykazu środków trwałych, listy płac pracowników na okoliczności wskazane w odpowiedzi na pozew.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanej jest nieuzasadniona.

Z uwagi na charakter zarzutów podniesionych w apelacji jak również potrzebę wskazania podstawy rozstrzygnięcia (art. 382 k.p.c.), stwierdzić należy, że ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny Sąd Apelacyjny przyjął za własny bowiem wyprowadzony on został z dowodów, których ocena odpowiada wszelkim wskazaniom z art. 233 § 1 k.p.c. Dwukrotne wskazanie drobnej wiarytelności nosi charakter pisarski i nie wpływa na ocenę sprawy.

Sąd Okręgowy uwzględnił wszystkie przeprowadzone w toku postępowania dowody, wyciągnął z nich wnioski logicznie poprawne i odpowiadające aktualnym poglądom na sądowe stosowanie prawa. O wnikliwości i poprawności tych wniosków świadczą pisemne motywy zaskarżonego wyroku, w których przedstawione zostały fakty stanowiące podstawę wydanego wyroku, a także podane zostały dowody będące podstawą ustaleń z jednoczesną ich oceną odnoszącą się do wiarygodności poszczególnych dowodów.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wyraźnie podkreślić należy, że ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwstawnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego

powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia się ze świadkami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań pomiędzy podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002r., II CKN 817/00, Lex nr 56906; z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925).

Apelująca nie podniosła skutecznie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Okoliczność, że dłużniczka regulowała inne wierzytelności nie może zniweczyć niewątpliwych ustaleń, co do istniejących i niepłaconych długów. Wszak z ustaleń Sądu wynika, iż w chwili zawierania umowy darowizny z pozwaną tj. na dzień 10.04.2019 r. dłużniczka A. P. (1) posiadała wymagalne i nieuregulowane do dziś wierzytelności na łączną kwotę w wysokości co najmniej 247.381,08 zł.

Należy też podkreślić, że w złożonym przez A. P. (1) pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań wniosku o upadłość wskazała ona na szereg innych zobowiązań wymagalnych przed datą darowizny i wskazanych jako nieuregulowane we wniosku o upadłość z 21.01.2021 r. Zostały przyznane przez nią we wniosku o ogłoszenie upadłości fakty, iż:

a) kłopoty finansowe zaczęły się na jesieni 2018 r. - nagły wzrost cen paliw - przy jednoczesnym utrzymaniu na niezmiennym poziomie cen frachtu doprowadził do drastycznego obniżenia dochodów - co zmusiło dłużniczkę do wystąpienia o pomoc finansową do rodziców celem wspomoczenia jej w bieżącym regulowaniu zobowiązań),

b/ z początkiem 2019 r. doszło pogłębieniu kłopotów finansowych z uwagi na podniesienie opłat drogowych w Niemczech o 40 % co w znacznym stopniu rzutowało na rentowność i płynność finansową przedsiębiorstwa,

c/ konieczność poszukiwania przez dłużniczkę dodatkowych źródeł finansowania - takich jak w/w pożyczki od rodziców czy zwiększanie zadłużenia w instytucjach bankowych,

d/ nieregulowanie w kolejnych miesiącach pod dacie dokonania darowizny wierzytelności wobec kolejnych podmiotów, a to: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych czy leasingodawców.

Zatem stan finansowy A. P. (1) w dacie zawarcia darowizny nie pozwalał jej na wywiązywanie się z obciążających ją zobowiązań finansowych, a zatem już w dacie darowizny była ona niewypłacalna w rozumieniu art. 527 § 2 k.c., a zatem domniemywa się, iż działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Nadto, odnosząc się do wskazanego w zarzucie apelacji braku kompletności dowodów stwierdzić należy, że okoliczności związane z wysokością zadłużenia upadłego na dzień dokonania zaskarżonej czynności były irrelewantne dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. To, czy czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzycieli, należy oceniać nie według chwili dokonania tej czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia, tj. wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności (wyrok SN z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 280/00, LEX nr 52793; wyrok SN z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, LEX nr 121702; wyrok SN z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, LEX nr 174173; wyrok SN z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 8/06, OSNC 2006, nr 12, poz. 207). Bez wątpliwości w dacie dokonania darowizny istniały wierzytelności stanowiące podstawę ogłoszenia upadłości, a kwestia ich ówczesnej wysokości nie ma przy tym żadnego znaczenia. Przedmiotem ochrony skargi pauliańskiej jest wierzytelność pieniężna istniejąca i zaskarżalna w chwili dokonania zaskarżonej czynności i wytoczenia powództwa. Co więcej doktryna i orzecznictwo

dopuszczają zaskarżenie czynności fraudacyjnej w sytuacji gdy chroniona wierzytelność powstała po jej dokonaniu, a przed zamknięciem rozprawy (vide Uchwała SN z 11.9.13 r. III CZP 47/13).

Analogicznie ocenić należy zarzut braku ustalenia stanu majątku upadłego na datę dokonania darowizny. Pokrzywdzenie wierzyciela należy bowiem oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej). Sytuację kiedy czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela określa § 2 art. 527 k.c. Tym samym bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy był stan majątku dłużniczki w dniu dokonania czynności fraudacyjnej.

Odnosząc się z kolei do zarzutu naruszenia art. 528 k.c. poprzez przyjęcie, że zaskarżona czynność miała charakter nieodpłatny, stwierdzić należy, że również ta okoliczność nie miała przesądzającego charakteru dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Przyjąć należy bowiem, że powódka w dacie dokonania zaskarżonej czynności zdawała sobie sprawę z jej fraudacyjnego charakteru. Przemawia za tym domniemanie wynikające z art. 527 § 3 k.c., które nie zostało w żaden sposób obalone.

Chybiony jest również zarzut pozwanej naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż powód nie udowodnił, iż upadła działała ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli oraz iż skutek dokonanej darowizny stała się niewypłacalna. Zarzut ten w istocie dotyczy oceny dowodów, co zostało omówione wcześniej. Sąd zgodnie z logiką i zasadami doświadczenia życiowego słusznie uznał, iż w momencie darowizny upadła była niewypłacalna, a zatem zgodnie z art. 529 k.c. domniemywa się, iż działała ona ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Prawidłowo ustalony stan faktyczny dawał podstawę do uwzględnienia żądania pozwu.

W sprawie nie doszło do naruszenia art. 527 k.c., wyjaśnić należy, że dla skuteczności skargi pauliańskiej nie jest konieczne, by w zamiarze dłużnika leżało pokrzywdzenie wierzycieli ani też by zamiar ten skierowany był przeciwko określonemu wierzycielowi. Wystarczy, że dłużnik ma świadomość pokrzywdzenia wierzycieli. Świadomość taka istnieje, gdy dłużnik wie, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie (A. Ohanowicz (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 1, s. 948; M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1259). Do przyjęcia, że dłużnik dokonywał czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, wystarczy, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Nie jest przy tym konieczne, aby świadomość pokrzywdzenia dotyczyła konkretnego wierzyciela, w szczególności tego, który wystąpił ze skargą pauliańską. Wystarczy świadomość dłużnika, że czynność prawna przez niego dokonana może spowodować pokrzywdzenie ogółu jego wierzycieli (L. Stecki (w:) J. Winiarz, Komentarz, t. I, 1989, s. 537; W. Popiołek (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. II, 2009, s. 214; por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r., sygn. V CSK 381/07, LEX nr 627266).

Dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, jeżeli ma rozeznanie co do tego, że w następstwie dokonanej przezeń czynności ucierpi materialny interes wierzyciela, zazwyczaj poprzez wyzbycie się w całości lub w części majątku nadającego się do egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2007 r., sygn. V CSK 77/07, LEX nr 611455).

Dla przyjęcia świadomości pokrzywdzenia nie musi przy tym występować pewność, że czynność prawna dokonana przez dłużnika spowoduje dla wierzycieli niemożność zaspokojenia, a wystarczające jest przewidywanie, że to może nastąpić i godzenie się na takie możliwe konsekwencje swojego działania.

Udowodnienie świadomości pokrzywdzenia napotyka trudności, gdyż jest ona pewną zasłoniętością psychologiczną. Jest to bowiem stan wewnętrzny danej osoby i możemy się o niej dowiedzieć w sposób bezpośredni, gdy dana osoba sama przekazuje nam swoje wrażenie lub też pośrednio poprzez jej zachowanie. Brak metod pozwalających w sposób pewny ustalić stan świadomości danej osoby powoduje konieczność wnioskowania o niej na podstawie innych okoliczności, określonego zestawu faktów i dowodów, które w sposób pośredni, ale logiczny pozwalają ustalić, czy przesłanka ta została spełniona. Nie obojętne przy tym dla oceny w tym przedmiocie są zachowania dłużnika po dokonaniu

czynności. Aby świadomość dłużnika mogła być uznana za udowodnioną, wierzyciel musi wykazać, że dłużnik wiedział o istnieniu wierzycieli i znał co najmniej w granicach ewentualności skutki dokonywanej przez siebie czynności.

W stanie faktycznym sprawy do przyjęcia świadomości dłużniczki pokrzywdzenia wierzycieli, jako stanu jej świadomości, o którym można się było dowiedzieć w sposób pośredni, poprzez jej zachowanie, istotne znaczenie miał zatem zestaw faktów, które w logiczny sposób wskazywały na ewidentny zamiar pokrzywdzenia wierzycieli. W tym zakresie ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy są wyczerpujące i z pełną aprobatą Sąd Apelacyjny odwołuje się do nich.

Przepis art. 528 k.c. stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową nieodpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Uregulowanie to przewiduje zatem ułatwienie w dochodzeniu ubezskutecznienia czynności dłużnika, polegające na złagodzeniu niektórych wymagań przewidzianych w art. 527 § 1 k.c. Wierzyciel nie musi wykazywać przesłanki złej wiary osoby trzeciej, ale pozostałe przesłanki podlegają udowodnieniu. Nie ma znaczenia stosunek prawny łączący dłużnika z osobą trzecią, ponieważ o odpłatności lub nieodpłatności czynności prawnej decydują określone względy o charakterze gospodarczym. Do korzyści majątkowych uzyskanych bezpłatnie należą z reguły przysporzenia będące następstwem darowizny tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie.

W sprawie niniejszej zostały spełnione wszystkie przesłanki żądania opartego o art. 527 k.c. Nie sposób nie zauważyć, że jest to nadzwyczaj klasyczna sytuacja gdy dłużnik podejmuje działania by „zabezpieczyć swój majątek”. Ta oczywistość działań musiała doprowadzić do uwzględnienia żądania pozwu. Okoliczność, że motywem dokonania darowizny było również okazanie wdzięczności matce nie może zmienić istoty sprawy.

Sąd z urzędu wyeliminował z treści wyroku niedokładność pisarską polegającą na oznaczeniu Syndyka masy upadłości z imienia i nazwiska, jako zbędną i mogącą w przyszłości powodować problemy, zwłaszcza przy zmianie osoby syndyka. Syndyka należy traktować i określać w sposób instytucjonalny jako organ postępowania upadłościowego, a nie konkretną osobę fizyczną czy prawną powołaną do pełnienia tej roli. Należy však mieć na uwadze, że ogłoszenie upadłości powoduje, że realizacja uprawnień strony, będącej upadłym, musi się odbywać z uwzględnieniem art. 144 ust. 1 Prawa upadłościowego. W tych sprawach syndyk masy upadłości jest zastępcą pośrednim upadłego, co oznacza, że upadły nie może osobiście podejmować czynności procesowych, natomiast działania te podejmuje we własnym imieniu syndyk, jako organ postępowania upadłościowego.

Mając powyższe argumenty na uwadze orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. natomiast o kosztach zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.